

УДК 61 : 318 + 318.147

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В СИСТЕМІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ЗГІДНО З КОНТЕКСТОМ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

В.П. Пішак, Н.І. Зорій, В.П. Польовий, С.П. Польова

Буковинський державний медичний університет

ROLE OF PEDAGOGIC COMMUNICATION IN THE SYSTEM OF MEDICAL EDUCATION IN THE CONTEXT OF BOLOGNA PROCESS

V.P. Pishak, N.I. Zoriy, V.P. Polyovy, S.P. Polyova

Bucovynian State Medical University

За допомогою авторських анкет проведений кореляційний аналіз якостей викладачів, оцінених 1252 студентами Буковинського державного медичного університету за 2001-2004 рр. Встановлено, що найбільш значущими для студента якостями викладача є: безкорисливість (92 %), чесність (89 %), порядність (83,2 %).

The correlative analysis of teachers' qualities was carried out by means of author questionnaires; the teachers' were estimated by the 1252 students of Bucovynian State Medical University for 2001-2004. It has been established that the most meaningful and significant teachers' features for the student are: disinterestedness (92 %), honesty (89 %), decency (83,2 %).

Вступ. На сучасному етапі розвитку освіти питання розвитку України визначається у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури: парламентаризм, права людини, права національних меншин, лібералізація, свободу пересування, свободу отримання освіти будь-якого рівня тощо [4]. Найважливіше для нас – це отримати довіру країн Європейського Союзу та домогтися їх впевненості у тому, що ми без “блату” чесно і об’єктивно зможемо оцінювати успішність студентів [1], а також необхідно вважати тріумфом медичної освіти створення професіонала, який багато знає, але не завжди усвідомлює перспективу застосування своїх знань. Відсутність даного усвідомлення за браком аргументації доповнюється вірою в науку, що призводить до маніпуляції особистістю [3, 5].

У лікарню, на кафедру приходять лікарі із стереотипами поведінки своїх викладачів-наставників, окрім того, вони можуть спотворено гіперболізуватися в парадоксальні форми.

Взаємовідносини між викладачами та студентами повинні будуватися на особистісно-значущому рівні, а це означає, що навчання є діалогічним процесом, в якому обидві сторони виступають як повноцінні, активні особистості відносно один до одного [7].

Мета роботи – з’ясувати роль педагогічного спілкування системи “викладач-студент” в процесі інтеграції до європейського освітнього простору.

© В.П. Пішак, Н.І. Зорій, В.П. Польовий, С.П. Польова

Основна частина. Спілкування між викладачем і студентом може викликати в останніх стан психологічної залежності, при якому людина особливо сприйнятлива до нових ідей. Апелюючи до свідомості студента, викладач впливає на його несвідоме, що, в свою чергу, покладає на викладача головну відповідальність за результат спілкування в творчому діалозі “викладач-студент”. Це, відповідно, зобов’язує викладача спрямовувати спілкування на особистісне професійне зростання студента та завжди відповідати цілісній конкретній особистості кожного.

Проведено методом соціологічного дослідження анкетування студентів 2-5 курсів медичних факультетів № 1 і 2, стоматологічного та фармацевтичного факультетів за спеціальностями “Лікувальна справа”, “Стоматологія”, “Клінічна фармація”, “Педіатрія”, “Медична психологія”. Загальна вибірка склала 1252 студенти Буковинського державного медичного університету. Дослідження виконано за допомогою авторських анкет “Викладач очима студентів” Обробка матеріалу проведена методом кореляційного аналізу.

У системі медичної освіти категорія педагогічної компетентності ускладнюється тим, що студенти-медики не володіють у достатньому обсязі знаннями з основ педагогіки і в перспективі вже як викладачі тих чи інших навчальних дисциплін не достатньо володіють основами дидактики вищої школи. Якщо додати відсутність позитивної мотивації до

АНКЕТА

4 курс, спеціальність “Лікувальна справа”
“Викладач очима студента”

Просимо Вас з числа поименованих нижче (у 2 колонці) викладачів визначити якості тих, які проводять (проводили) заняття у Вашій групі (на Вашому курсі).
Ваша думка може бути висловлена цифрами за шкалою (від 0 до 5 балів).

№ п/п	Прізвище та ініціали викладача	Шкала	Позитивні якості					Негативні якості					
			Доброчинність	Високий рівень теоретичної і практичної підготовки	Володіє матеріалом, не користуючись конспектом	Безкорисливість, чесність, порядність	Об’єктивно оцінює знання та вміння студентів	Необ’єктивність у оцінюванні знань студентів	Зневажливе ставлення до студентів	Мало пояснює, більше контролює	Недостатній рівень володіння укр. мовою, вживання нецензурних слів	Недоступність викладання матеріалу	Хабарництво, злирництво
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Кафедра гігієни та екології												
1	Петров Іван Іванович – зав. кафедри, професор	012345	5	5	5	5	5	4	0	3	0	0	0
2	Сергієв Олександр Петрович – доцент	012345	5	4	5	4	3	4	0	4	0	1	0

Ваша оцінка організації та здійснення навчального процесу з окремих навчальних дисциплін (на кафедрах):

вивчення суспільно-гуманітарних дисциплін, то розвиток особистості як викладача-клініциста, так і студента буде розвиватися тільки на основі маніпулятивних форм поведінки [4, 7, 6].

Буковинський державний медичний університет має давні гуманітарні традиції та потужний освітній, культурний потенціал науково-педагогічного колективу. Перевірка довіри в контексті “викладач-студент” ґрунтується на студентському самоврядуванні як на психолого-педагогічному засобі виховання у майбутнього лікаря відповідних цій професії рис особистості.

Тому впродовж шести років в університеті кафедрою психології та соціології, деканатами, спільно з органами студентського самоврядування, проводиться анкетування з метою вивчення думки студентів щодо педагогічної майстерності викладачів. Відповідно оцінюються критерії змісту навчального матеріалу, педагогічної майстерності та педагогічного інтелекту з метою визначення взаємодії в системі “викладач-студент”.

У зв’язку з новою тенденцією у вищій школі, направленою на розвиток студентського самоврядування, на кафедрі психології та соціології розроблялися зразки анкет з метою вивчення думки студентів про викладачів, зокрема пропонувалися анкети, які визначали позитивні якості: високий рівень теоретичної і практичної підготовки; володіє матеріалом, не користуючись конспектом; об’єктивно оцінює знання та вміння студентів; безкорисливість, чесність, порядність та негативні якості викладачів: зневажливе ставлення до студентів; недоступність викладання матеріалу; мало пояснює, більше контролює; недостатній рівень володіння українською мовою; необ’єктивність у оцінюванні знань студентів.

На підставі результатів проведеного дослідження шляхом кореляційного аналізу можна констатувати взаємозалежність критеріїв “Володіння матеріалом, не користуючись конспектом” та “Високий рівень теоретичної і практичної підготовки”. Це свідчить

про високі професійні якості викладачів. Цікавим фактом педагогічної діяльності нашого закладу є взаємозалежність критеріїв “Доброзичливість” (92 %), “Безкорисливість, чесність, порядність” (89 %) та “Об’єктивність оцінювання знань та вмінь студентів” (81,7 %). Таким чином, тільки викладач з високими моральними якостями та доброзичливістю здатний об’єктивно оцінити студента.

Творчий діалог в системі “викладач-студент” перетворює навчання на двосторонній процес, який веде як до стирання протилежностей між позиціями викладача і студента, до інтелектуального та особистісного збагачення обох його учасників, так і до неусвідомлюваного засвоєння викладачем нових форм спілкування, нової культури спілкування. У процесі діалогічної взаємодії з викладачем майбутній лікар набуває професій-

ної інтенції, відбувається розвиток інтелектуальної, емоційної та мотиваційної сторін особистості студента. Таким чином, майбутня діяльність засвоюється через співробітництво з викладачем та іншими студентами. У безпосередньому спілкуванні з особистістю викладача формується мотиваційно-смісловне ядро професії лікаря, закладається індивідуальний стиль діяльності.

Висновок. Проведений кореляційний аналіз якостей викладачів, оцінених студентами Буковинського державного медичного університету за 2001-2004 рр., показав, що найбільш значущими для студента якостями викладача є: безкорисливість, чесність, порядність.

На підставі педагогічного спілкування “викладач-студент” проводиться подальший пошук ефективних підходів до навчання студентів в умовах кредитно-модульної системи.

Література

1. Болонський процес в Європі / Под ред. А.В. Пидасава, В.Г. Передерія. – Одеса: Одес. гос. мед. ун-т, 2004. – 192 с.
2. Зорій Н.І. Статус і влада // Матеріали науково-практичної конференції та регіональних семінарів-практикумів “Україна: розвиток технології гендерного паритету”. – К.: Політехніка, 2004. – С. 90-94.
3. Корніяк О.М. Педагогічна діяльність і культура педагогічного спілкування // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 1. – С. 38-44.
4. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / Уклад. М.Ф. Степко,

Я.Я. Боллобаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков; відп. ред. М.Ф. Степко. – К.: Изд., 2004. – 24 с.

5. Орбан-Лембрик Л.Є. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. – К.: Либідь, 2004. – Кн. 1: Соціальна психологія особистості і спілкування. – 576 с.

6. Сидоренко Е.В. Тренінг комунікативної компетентності в деловому взаємодії. – С.Пб.: Речь, 2006. – 208 с.

7. Чепелева Н.В. Психологическая терменевтика – наука о понимании // Практична психологія та соціальна робота. – 2001. – № 3. – С. 6-10.